

- י"א שלא אכל, משום שראה שנעשית היום במכתשת גדולה, [שהיה מראה שלה לבן, כמי שנתכתשה היום, והיתה כתישתה דקה, כתישת מכתשת גדולה].

- וי"א שלא אכל אף שנעשית במכתשת קטנה, כי היו שם עבדים.

הבורר קטניות ביום טוב

דרך הקטניות להיות מעורב בהן פסולת של קש ועפר. וכשהפסולת מרובה מהאוכל, האוכל בטל בפסולת, והכל נידון כפסולת, ואסור בטלטול. וכשהאוכל מרובה מהפסולת, מותר לטלטלו ולאוכלו.

ונחלקו חכמים, כיצד ניתן להפריד ביום טוב בין הקטניות לפסולת שעימהם [=קש ועפר].

לדעת בית שמאי – בורר את האוכל ואוכל, כלומר האופן היחידי להפריד בין הקטניות לפסולת הוא, על ידי לקיטת הקטניות מתוך הפסולת^א.

ולדעת בית הלל [כפי שביאר רבן גמליאל בברייתא] – **אם הדרך הקלה להפריד בין האוכל לפסולת היא בלקיטת הקטניות מהפסולת, כך יעשה, אבל אם הדרך הקלה יותר היא ליטול את הפסולת מהקטניות, [כגון שהקטניות דקות והפסולת גסה], מלקט את הפסולת מתוך הקטניות.** אמנם רשאי לעשות כן רק בחיקו, או בקנון, או בתמחוי, שאינו בורר הרבה יחד. אבל לא יעשה כן בטבלא או נפה וכברה.

ולדעת רבן גמליאל – יש אופן נוסף להפרדה בין האוכל לפסולת ביום טוב, והוא על ידי נתינת הקטניות עם הפסולת בחבית^ב, ומילוי החבית במים, שעל ידי המים הקש הקל צף למעלה, והעפר הכבד יורד למטה, והאוכל נשאר בפני עצמו באמצע. ונוטל הפסולת מלמעלה, ונמצא האוכל לפניו בפני עצמו.

^א ולא היינו ברירה ... ותימה, דבמסכת שבת קאמר, מה דרכו של בורר, נוטל האוכל ומניח הפסולת, והכא משמע שאין ברירה בכך, דקרי ליה שנוי. ויש לומר, דהתם הכי פירוש, נוטל האוכל עצמו, ומניח הפסולת, פירוש יזרוק אותו, ומכל מקום פסולת מתוך האוכל הוי ברירה. אי נמי התם שהפסולת מרובה על האוכל, ואז ודאי הוי אוכל מתוך הפסולת דרך ברירה, אבל הכא מיירי שהאוכל מרובה על הפסולת, דאז הוי פסולת מתוך האוכל דרך ברירה ... [תוס'].

^ב מלשון המשנה והברייתא משמע, שכבר היו בחבית. ויל"ע בדבר.